
О. О. Дмитрик, доктор юридичних наук,
доцент, доцент кафедри фінансового права
Національного університету «Юридична
академія України імені Ярослава Мудрого»

Рішення Конституційного Суду України як джерела фінансового права: за і проти

Незважаючи на масштабне реформування фінансової системи України, суперечність нормативно-правових актів, що регулюють фінансові відносини, є очевидною. Відсутність ясності й однозначності в розумінні змісту фінансово-правових норм суб'єктами фінансових правовідносин провокують виникнення багаточисленних колізій, більша частина яких вирішується саме в судовому порядку. При цьому ключове місце у з'ясуванні сутності фінансово-правових норм, вирішенні спірних ситуацій посідають Рішення Конституційного Суду України (далі — КС України), в яких висловлюються правові позиції щодо різних аспектів публічної фінансової діяльності. Зокрема, аналіз діяльності КС України засвідчує, що ним за період з 1997 по 2012 р. було прийнято більше 40 Рішень, що безпосередньо стосуються проблем правового регулювання фінансових відносин. Залежно від виду фінансових відносин, на упорядкування яких спрямовані такі Рішення, їх можна згрупувати таким чином: 1) ті, що стосуються упорядкування бюджетних відносин; 2) у яких вирішують питання, пов'язані з оподаткуванням; 3) які торкаються правового регулювання банківської діяльності; 4) у яких

визначаються засади публічно-правового регулювання страхування і ціноутворення; 5) які торкаються визначення правового статусу органів, що здійснюють публічну фінансову діяльність. При цьому слід зазначити, що така класифікація є доволі умовною, оскільки часто в одному рішенні висловлюються правові позиції стосовно різних аспектів публічної фінансової діяльності. Але поряд з тим, застосовуючи саме пропонований нами підхід, можна провести системний аналіз актів КС України, що безумовно позначилися на упорядкуванні правом відносин у різних напрямках фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування

Водночас, незважаючи на доволі плідні надбання науковців, до когорти яких можна віднести Л. К. Воронову, М. С. Бондаря, Г. А. Гаджиева, О. М. Козиріна, І. А. Кривих, Ю. О. Крохіну, М. П. Кучерявенка, Т. А. Латковську, С. Г. Нотіна, О. П. Орлюк, С. Г. Пепеляєва, К. А. Сасова, Г. П. Толстоп'ятенка¹ та ін., залишається відкритим питання стосовно того, чи можна вважати такі Рішення джерелами фінансового права². Отже, метою пропонованої статті є аналіз Рішень КС України з позицій можливості віднесення їх до кола джерел фінансового права.

Реалії сьогодення є такими, що відповідно до Конституції України³ і Закону «Про Конституційний Суд

¹ Див., напр.: Бондарь, Н. С. Конституционализация социально-экономического развития российской государственности (в контексте решений Конституционного Суда РФ) [Текст] / Н. С. Бондарь. — М.: ООО «Викормедиа», 2006. — 223 с.; Кривых, И. А. Источники налогового права Российской Федерации: понятие, проблемы классификации, основные принципы действия [Текст]: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.14 / И. А. Кривых. — Екатеринбург, 2009. — 26 с.; Латковська, Т. А. Рішення Конституційного Суду України — джерела банківського права? [Текст] / Т. А. Латковська // Підприємництво, господарство, право. — 2006. — № 7. — С. 70–74; Нотин, С. А. Судебная практика в системе источников налогового права [Текст]: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.14 / С. А. Нотин. — М., 2003. — 198 с.

² Ми неодноразово висловлювали власну думку щодо порушеної у статті проблеми (див.: Дмитрик, О. О. Деякі міркування стосовно визначення місця актів судової влади у системі джерел фінансового права [Текст] / О. О. Дмитрик // Акт. пробл. держави і права: зб. наук. пр. — Одеса, 2009. — Вип. 50. — С. 459–466).

³ Конституція України [Текст] // Відом. Верхов. Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.

України»¹ КС України не може змінювати фінансово-правову норму, що інтерпретується. У той же час його Рішення про визнання неконституційними законів або їх окремих положень об'єктивно породжують виникнення нового правового обов'язку для суб'єктів фінансових правовідносин. Можна сказати, що саме таким чином КС України «забезпечує соціальну доцільність» фінансово-правового регулювання «шляхом пристосування обов'язків варіанту інтерпретації законодавства до поновлених цілей такого регулювання або засобів їх досягнення»². Зважаючи на це, діяльність КС України не можна зводити лише до провадження конституційного судового контролю, оскільки конституційне правосуддя передбачає не тільки перевірку конституційності приписів законодавчих актів. Воно має на меті забезпечення верховенства Конституції країни, захист конституційних прав і свобод тощо.

Таким чином, аналіз чинного українського законодавства дозволяє констатувати: повноваження КС України такі, що він може визнавати повністю або в окремій його частині правові акти (чи їх окремі положення) неконституційними, чим, безумовно, впливає на процес правового регулювання фінансових відносин у державі, вказує на необхідні напрями правового впливу для законодавця. Причому у цьому випадку йдеться не лише про так звану «негативну правотворчість», коли КС України визнає неконституційним певне положення нормативного акта, через що воно втрачає юридичну силу. Нерідко КС України виступає й «позитивним законодавцем»³, формулюючи правові позиції нормативного характеру, що мають загальнообов'язковий характер. Саме тому можна припустити, що Рішення КС України мають такі властивості: 1) є формально визначеними (вони

¹ Про Конституційний Суд України [Текст] : Закон України від 16 жовт. 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 49. – Ст. 272.

² Скакун, О. Ф. Законотворча (правотворча) функція Конституційного Суду України [Текст] / О. Ф. Скакун // Акт. пробл. політики. – 2003. – Вип. 16. – С. 64.

³ Див. : Налоговое право России [Текст] : учебник / отв. ред. Ю. А. Крохина. – М. : Норма, 2003. – С. 131; Тесленко, М. Правова природа актів Конституційного Суду України [Текст] / М. Тесленко // Право України. – 2000. – № 2. – С. 8–9.

мають письмову форму і містять правову позицію, яка стосується процесів мобілізації, розподілу і використання коштів публічних фондів); 2) обов'язковими (що передбачає необхідність узгодження поведінки суб'єктів фінансових правовідносин з положеннями, викладеними в таких Рішеннях, а також обумовлює здатність його використання незалежно від акта, що інтерпретується, шляхом відповідного посилання на свої попередні Рішення. Недотримання таких рішень суб'єктами правовідносин повинні визнаватися правопорушенням); 3) нормативними (у них закріплюються розпорядження, розраховані на невизначену кількість їх застосування, реалізація Рішень у конкретних фінансових правовідносинах не припиняє їх дію); 4) загальновідомими (Рішення обов'язково публікується у «Віснику Конституційного Суду України»); 5) мають юридичну силу (є остаточними і не підлягають оскарженню, набувають чинності з моменту їх прийняття, не потребують будь-якого підтвердження іншими органами держави — вони діють безпосередньо, не можуть бути скасовані шляхом повторного прийняття такого ж акта).

Водночас слід визнати, що деякі Рішення КС України мають доволі спірний характер, що обумовлює виникнення певних проблем у разі законодавчого визнання таких актів джерелами фінансового права. Наведемо декілька прикладів таких Рішень. Так, певний інтерес становить Рішення КС України від 24 червня 1999 р.¹ У ньому з'ясувалися питання відповідності Конституції України положень статей 19, 42 Закону України «Про Державний бюджет України на 1999 рік». Так, Суд визнав такими, що не відповідають Конституції України, положення ст. 42 Закону України «Про Державний бюджет України на 1999 рік» у частині надання повноважень Кабінету Міністрів України здійснювати обмеження видатків з Держбюджету України на утримання судових органів України без урахування передбаче-

¹ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 19, 42 Закону України «Про Державний бюджет України на 1999 рік» (справа про фінансування судів) від 24 черв. 1999 р. № 6-рп/99 // Офіц. вісн. України. — 1999. — № 28. — Ст. 9118.

них ст. 130 Конституції України конституційних гарантій їх фінансування.

Окрім того, у цьому Рішенні сформульовано правові позиції стосовно формування і встановлення розміру видатків бюджетів. Так, Суд вказав, що відсутність встановлених нормативів фінансування судів державою не може бути підставою для довільного визначення його обсягів органами законодавчої або виконавчої влади, оскільки необхідні витрати з Держбюджету України на суди не можуть скорочуватися до рівня, який не забезпечує виконання вимог ст. 130 Конституції України щодо фінансування судів. Видатки Держбюджету України на утримання судової влади захищені безпосередньо Конституцією України і не можуть бути скорочені органами законодавчої або виконавчої влади нижче того рівня, який забезпечує можливість повного і незалежного здійснення правосуддя згідно із законом.

Конституційний Суд констатував, що ст. 19 Закону України «Про Державний бюджет України на 1999 рік» визначає перелік захищених статей видатків Держбюджету України та місцевих бюджетів на 1999 рік за економічною структурою видатків: оплати праці працівників бюджетних установ; нарахування на заробітну плату тощо. Фінансування витрат по захищених статтях Держбюджету України та місцевих бюджетів провадиться в першочерговому порядку і пропорційно по розпорядниках коштів відповідних бюджетів. При цьому відповідно до ст. 19 цього Закону захищається не коло суб'єктів бюджетних правовідносин (бюджетні установи), а об'єкти цих правовідносин (статті видатків бюджетів за економічною структурою видатків). Оскільки суб'єктами цих відносин є бюджетні установи, то перелік захищених статей видатків поширюється на оплату праці працівників у цілому, у тому числі судових органів і суддів зокрема як на працівників бюджетних установ.

У цілому позитивно оцінюючи це Рішення, необхідно зазначити, що навряд чи наведені аргументи КС України можна визнати переконливими. Загальновідомо, що захищеними визнаються статті видатків, на яких не розповсюджується механізм секвестрування і які не можуть бути скорочені. Їх перелік за-

тверджується в законі про Державний бюджет на поточний рік. При цьому методологічною помилкою є твердження, що такі видатки захищені Конституцією. Якщо дотримуватися такого підходу, то, враховуючи, що Україна оголосила себе соціальною державою, ми дійдемо висновку, що будь-які видатки мають бути захищеними. А це, звісно, не так. Однак позитивним у цьому Рішенні є вже те, що позначені певні аспекти, на які обов'язково має звернути увагу Верховна Рада України, здійснюючи роботу по удосконаленню бюджетного законодавства.

Низка Рішень КС України торкається проблем встановлення переліку суб'єктів, які мають право законодавчої ініціативи щодо Закону про Державний бюджет України. Так, Рішення від 17 травня 2001 р. у справі про зміни до закону про бюджет¹ знаменне тим, що в ньому розглядалася проблема, пов'язана з визначенням кола суб'єктів, які мають право вносити до Верховної Ради проекти законів про Держбюджет на наступний рік та проекти законів про внесення змін та доповнень до закону про Держбюджет України. Зокрема, у ньому вказано, що відповідно до Конституції України право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України належить Президенту України, народним депутатам України, Кабінету Міністрів України і Національному банку України. Така конституційна норма не передбачає відмінностей за змістом і об'ємом наданого названим суб'єктам права законодавчої ініціативи. Враховуючи це, їх потрібно вважати рівними. Проте в іншій статті Конституції України закріплюється перелік тих законопроектів, подавати які у Верховну Раду України можуть лише окремі з вказаних у ч. 1 ст. 93 Конституції України суб'єкти права законодавчої ініціативи. Зокрема, законопроекти про Держбюджет наступного року подає Кабінет Міністрів України (ч. 2 ст. 96 Конституції України).

¹ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 93 Конституції України, частини першої статті 35 Закону України «Про бюджетну систему України» (справа про зміни до закону про бюджет) від 17 трав. 2001 р. № 5-рп/2001 // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 21. – Ст. 958.

КС України вказав, що затвердження Держбюджету Верховною Радою України є самостійною стадією бюджетного процесу, яка за змістом не пов'язана безпосередньо з іншою його стадією. Аналіз ст. 28 та ч. 1 ст. 35 чинного на той час Закону України «Про бюджетну систему України» дав можливість суду констатувати, що, визначаючи механізм затвердження Держбюджету Верховною Радою України, ці норми не торкаються питання про коло суб'єктів, які мають право ініціювати проекти законів про внесення змін та доповнень до закону про Державний бюджет України протягом бюджетного року. При цьому Суд вказав, що, по-перше, положення ч. 1 ст. 93 Конституції України слід розуміти так, що Президент, народні депутати, Уряд, Нацбанк можуть подавати до Верховної Ради України законопроекти з будь-якого питання, крім тих законопроектів, які відповідно до Конституції України можуть вноситися спеціально визначеними нею суб'єктами права законодавчої ініціативи. Зокрема, проект закону про Держбюджет на кожний наступний рік розробляє та подає до Верховної Ради лише Кабінет Міністрів України. По-друге, ч. 1 ст. 35 Закону України «Про бюджетну систему України», відповідно до якої «внесення змін, уточнень та доповнень до бюджетів протягом бюджетного року здійснюється в порядку, передбаченому цим Законом для затвердження відповідних бюджетів», за своїм змістом є відсильною і в системному зв'язку зі ст. 28 та іншими положеннями названого Закону її слід розуміти так, що затвердження відповідних бюджетів є самостійною стадією бюджетного процесу, яка не стосується безпосередньо порядку ініціювання змін, уточнень та доповнень до бюджетів протягом бюджетного року. Зазначені статті не визначають кола суб'єктів, які мають право ініціювати законопроекти про внесення змін та доповнень до закону про Держбюджет України протягом бюджетного року.

Не важко побачити, що в наведеному Рішенні КС України ухилився від однозначної відповіді на важливе питання: які суб'єкти наділені правом ініціювати зміни до закону про Держбюджет України, що вже діє. Це свідчить про дещо поверховий підхід КС України при вирішенні поставлених перед ним за-

вдань, що говорить про існування проблеми недосконалості, неточності, а також остаточності його Рішень¹. Однак порушене Судом питання є актуальним у зв'язку з тим, що до Верховної Ради надходять законопроекти стосовно внесення змін до закону про Держбюджет України, підготовлені не лише Кабінетом Міністрів, а й іншими суб'єктами, наділеними правом законодавчої ініціативи. Але очевидно, що закон про Держбюджет має свою специфіку, яка полягає поряд з іншим і в тому, які суб'єкти можуть складати його проект і відповідно трансформувати його приписи. Зрозуміло, що цей аспект потребував вирішення, що і було зроблено згодом Конституційним Судом у Рішенні від 13 січня 2009 р.²

Проте, у Рішенні від 13 січня 2009 р. КС України зроблена, на наш погляд, не дуже вдала спроба роз'яснити певні питання: чи можна розуміти положення ст. 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» і статей 52 і 54 Бюджетного кодексу України так, що єдиним суб'єктом права законодавчої ініціативи по внесенню змін до закону про Держбюджет є Уряд; чи можуть Президент і народні депутати України подавати у Верховну Раду законопроекти про внесення змін до закону про Держбюджет України.

¹ Показово, що на ці проблеми звертає увагу низка вчених (див.: Василюк, С. Спірні питання тлумачення Конституційним Судом України Конституції та законів України [Текст] / С. Василюк // Вісн. Акад. прав. наук України. — 2005. — № 1 (40). — С. 44–55; Лазарев, Л. В. Правовые позиции Конституционного Суда России [Текст] / Л. В. Лазарев. — М.: Издат. дом «Городец»: Формула права, 2003. — С. 109–118; Тацій, В. Питання меж тлумачення Конституційним Судом Конституції та законів України [Текст] / В. Тацій, Ю. Тодика // Вісн. Акад. прав. наук України. — 2001. — № 4 (27). — С. 31–40; Христова, Г. О. До питання про зміст принципу остаточності рішень і висновків Конституційного Суду України у світлі конституційно-правової реформи [Текст] / Г. О. Христова // Вісн. Конституц. Суду України. — 2006. — № 4. — С. 49–56).

² Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень абзацу тринадцятого пункту 1 частини першої статті 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», частини другої статті 52, частини третьої статті 53, частини другої статті 54 Бюджетного кодексу України в аспекті положень частини першої статті 93, частини другої статті 96, пункту 6 статті 116 Конституції України (справа про право законодавчої ініціативи щодо внесення змін до закону про Державний бюджет України) від 13 січ. 2009 р., № 1-рп/2009 // Офіц. вісн. України. — 2009. — № 7. — Ст. 222.

Справа у тому, що КС України вказав, що в ч. 1 ст. 93 Конституції України закріплено, що право законодавчої ініціативи належить Президенту України, народним депутатам України і Кабінету Міністрів України. Це конституційне положення не передбачає відмінностей у змісті і обсязі цього права вказаних суб'єктів. При цьому КС України ще раз підкреслив, що Конституція України так само закріплює вичерпний перелік законопроектів, які можуть подавати у Верховну Раду України лише окремі суб'єкти права законодавчої ініціативи, вказані в ч. 1 ст. 93 Конституції України, а саме: проект закону про Державний бюджет України подає Кабінет Міністрів (ч. 2 ст. 96 Конституції), законопроект про внесення змін до Конституції можуть подавати Президент або не менше як третина або дві третини народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України (ст. 154, ч. 1 ст. 156 Конституції).

Далі Суд зауважив, що положення ч. 1 ст. 93 Конституції передбачають вичерпний перелік суб'єктів права законодавчої ініціативи на початковій стадії законодавчого процесу — ініціювання законопроекту шляхом внесення його на розгляд Верховної Ради України. Розроблення проекту закону є окремим видом діяльності, що передує стадії подання (внесення) законопроекту і таким чином не стосується безпосередньо суб'єктів, визначених у ч. 1 ст. 93 Конституції України. Зважаючи на це, Суд дійшов висновку, що розроблення проекту закону про Держбюджет та його подання до Верховної Ради України — це самостійні стадії бюджетного процесу. Саме тому положення абз. 13 п. 1 ч. 1 ст. 20 Закону «Про Кабінет Міністрів України» не можуть бути предметом офіційного тлумачення в аспекті положень п. 6 ст. 116 Конституції України, оскільки визначають стадію розроблення проектів законів про Держбюджет України та про внесення змін до Держбюджету України, а не етап їх подання до Верховної Ради України.

При цьому Суд, аналізуючи положення глави 9 Бюджетного кодексу України, наголосив, що ці норми не передбачають виключного права законодавчої ініціативи Кабінету Міністрів щодо внесення змін до закону про Державний бюджет України. Зазначені повноваження Уряду не обмежують права інших суб'єктів, передбачених у ст. 93 Конституції України, подавати до Верховної

Ради законопроект про внесення змін до закону про Держбюджет України. Отже, Конституційний Суд вирішив, що положення ч. 2 ст. 52, ч. 3 ст. 53, ч. 2 ст. 54 Бюджетного кодексу України слід розуміти так, що подання до Верховної Ради України проектів законів про внесення змін до закону про Державний бюджет України не є виключним правом Кабінету Міністрів. Право подавати до Верховної Ради України проекти законів про внесення змін до закону про Держбюджет України мають усі суб'єкти права законодавчої ініціативи, визначені в ч. 1 ст. 93 Конституції України.

Як вбачається, вказане Рішення є спірним, про що, до речі, свідчить і наявність чотирьох окремих думок суддів КС України. Більше того, у ньому висловлені судження, що суперечать положенням чинного фінансового законодавства. Перш за все це стосується окреслення стадій бюджетного процесу, що визначаються змістом і характером діяльності державних органів, наслідком чого така діяльність набуває нових якостей¹. Так, у ст. 2 Бюджетного кодексу України дається визначення бюджетного процесу: це регламентована нормами правова діяльність, пов'язана зі складанням, розглядом, затвердженням бюджетів, їх виконанням і контролем за їх виконанням, розглядом звітів про виконання бюджетів, що становлять бюджетну систему України, а у ст. 19 закріплюється вичерпний перелік стадій бюджетного процесу, а саме: 1) складання проектів бюджетів; 2) розгляд та прийняття закону про Державний бюджет, рішень про місцеві бюджети; 3) виконання бюджету, у тому числі у разі необхідності внесення змін до закону про Державний бюджет України, та рішення про місцеві бюджети; 4) підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього. Отже, дотримуючись підходу законодавця, внесення змін до закону про Держбюджет України, рішення про місцеві бюджети не може вважатися самостійною стадією бюджетного процесу і набувати нових ознак. Тож висновок КС України про існування як самостійної стадії бюджетного процесу внесення змін до закону про Держбюджет України, рішення про місцеві бюджети

¹ Фінансове право України [Текст] : підручник / Г. В. Бех, О. О. Дмитрик, І. Є. Криницький та ін.; за ред. М. П. Кучерявенка. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – С. 135.

протиричить положенням Бюджетного кодексу України, що, зрозуміло, є неприпустимим. Як вбачається, аксіомою має бути положення, що судова правотворча активність здійснюється у суворій відповідності із законом і на підставі закону і при цьому не суперечить законодавчій діяльності парламенту, а, навпаки, її доповнює і збагачує¹. Окрім того, судова правотворчість завжди прив'язана до основної функції судової влади — здійснення правосуддя, вона значною мірою пов'язана з тлумаченням норм права (у тому числі і фінансового), має певні межі².

Окрім цього, навряд чи справедливим є твердження КС України про те, що подання у Верховну Раду проектів законів про внесення змін до закону про Держбюджет України не є винятковим правом Уряду. Як видається, Закон про Держбюджет України є спеціальним фінансовим законом, який має особливу правову природу (що обумовлено як законодавчим визначенням спеціального суб'єкта законодавчої ініціативи щодо проекту Державного бюджету України, яким є лише Уряд, так і встановленням особливого порядку подання Кабінетом Міністрів до Верховної Ради України проекту закону про Держбюджет України та окремої процедури затвердження і внесення змін та виконання Держбюджету України тощо). За справедливими словами М. А. Маркуш, зміни до такого закону вносяться з метою деталізації або відміни (скасування) окремих частин базового закону, тобто закон про внесення змін має функціональне призначення — обслуговує базовий закон, пов'язаний з ним змістовно та концептуально, є формою для трансформації вказаних у ньому змін до базового закону та повністю виконує свою функцію після набрання чинності законом про внесення змін, оскільки стає складовою базового закону, до якого вносилися зміни. Однією з особливостей змін до Держбюджету Укра-

¹ Марченко, М. Н. Теория государства и права [Текст] : учебник / М. Н. Марченко. — М. : ТК Велби : Проспект, 2004. — С. 538, 539; Тесленко, М. Правова природа актів Конституційного Суду України [Текст] / М. Тесленко // Право України. — 2000. — № 2. — С. 6–9; Шевчук, С. Щодо обов'язковості рішень Конституційного Суду у контексті доктрини судового прецеденту [Текст] / С. Шевчук // Право України. — 2000. — № 2. — С. 48.

² Чужикова, Н. И. Источники финансового права [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.14 / Н. И. Чужикова. — Воронеж, 2004. — С. 175–176.

їни є те, що після набрання ними чинності вони стають невід'ємною складовою закону про Державний бюджет України на поточний рік, його окремими положеннями, набувають такої самої юридичної сили, як і всі інші норми закону про Держбюджет, і не діють окремо від нього. Закон України про внесення змін до Державного бюджету України є лише засобом (формою) внесення цих змін до закону про Державний бюджет України. Після набрання ними чинності положення в частині змін до закону про Державний бюджет України набувають статусу закону. Таким чином, закон про Держбюджет України є формою затвердження Державного бюджету України, його легалізації¹.

Внесення проекту закону про Держбюджет України пов'язане з його розробленням. Розроблення такого проекту є, як і його подання, виключним повноваженням Кабінету Міністрів України. Ні Конституція, ні Бюджетний кодекс, ні будь-які інші фінансові закони України не закріплюють повноважень Президента та народних депутатів України щодо законодавчої ініціативи при поданні до Верховної Ради України проекту Державного бюджету України. Отож логічним є, що ініціювати зміни до закону про Держбюджет має саме Кабінет Міністрів України. Не може Державний бюджет України розробляти і подавати один орган, а зміни до нього — інший.

Можна наводити й інші, на наш погляд, суперечливі Рішення КС України², що свідчить про існування певних проблем на

¹ Див. окрему думку Маркуш М. А. щодо Рішення Конституційного Суду України від 13 січ. 2009 р. № 1-рп/2009 у справі про право законодавчої ініціативи щодо внесення змін до закону про Державний бюджет України.

² Див., напр.: Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 44, 47, 78, 80 Закону України «Про Державний бюджет України на 2004 рік» та конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частин другої, третьої, четвертої статті 78 Закону України «Про Державний бюджет України на 2004 рік» (справа про зупинення дії або обмеження пільг, компенсацій і гарантій) від 1 груд. 2004 р. № 20-рп/2004 // Офіц. вісн. України. — 2004. — № 50. — Ст. 3289; Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України про відповідність Конституції України (конституційності) пункту 4 розділу VII «Прикінцеві положення» Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» від 26 груд. 2011 р. № 20-рп/2011 // Офіц. вісн. України. — 2012. — № 3. — Ст. 100.

шляху визнання Рішень Конституційного Суду джерелами фінансового права. Зрозуміло, що правову природу Рішень КС України необхідно чітко означити. У той же час, оскільки більшість таких Рішень дають змогу доволі якісно і досить оперативно усувати існуючі недоліки фінансово-правових норм, а також містять дуже важливі положення, стандарти, необхідні для ефективного функціонування фінансової системи держави в цілому, до визнання таких актів джерелами фінансового права необхідно підходити вкрай обережно.

О. А. Дмитрик

РЕШЕНИЯ КОНСТИТУЦИОННОГО СУДА УКРАИНЫ КАК ИСТОЧНИКИ ФИНАНСОВОГО ПРАВА: ЗА И ПРОТИВ

Критически проанализированы некоторые Решения Конституционного Суда Украины. Отмечено, что большинство таких Решений позволяют достаточно оперативно устранять недостатки финансово-правовых норм, содержат важные положения, стандарты, необходимые для эффективного функционирования финансовой системы государства. В то же время такие решения часто имеют спорный характер, что свидетельствует об определенных проблемах на пути признания таких актов источниками финансового права.

Ключевые слова: источники финансового права, Решения Конституционного Суда Украины.

О. О. Dmytryk

DECISIONS OF CONSTITUTIONAL COURT OF UKRAINE AS SOURCES OF FINANCIAL LAW: PRO AND CON

Some Decisions of Constitutional Court of Ukraine are critically analyzed in the article. It is marked that most of such Decisions allow to eliminate existing deficiencies of financial-legal norms qualitatively and operatively enough, they contain important positions, standards, that are necessary for effective functioning of the financial system of the state. At the same time such decisions are controversial often, that specifies on certain problems on the way of admission of such acts as the sources of financial law.

Keywords: sources of financial law, Decisions of Constitutional Court of Ukraine.